

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 463/2022-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Vlasta Suchanová, s. r. o., Podzámska 32, Nové Zámky, proti uzneseniu Okresného súdu Dunajská Streda v konaní č. k. 4Er/2811/2002 z 23. septembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. decembra 2021 doručená ústavná sťažnosť, ktorou sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia jeho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 4Er/2811/2002. Navrhuje uložiť okresnému súdu príkaz zrušiť uznesenie okresného súdu č. k. 4Er/2811/2002 z 23. septembra 2021, vydať nové uznesenie v zmysle návrhu sťažovateľa adresovaného okresnému súdu 31. októbra 2012 a rozhodnúť o nároku sťažovateľa ako súdneho exekútora na náhradu paušálnych trov exekúcie. Žiada aj priznanie nároku na náhradu trov konania o jeho ústavnej sťažnosti.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ bol 20. januára 2003 ako súdny exekútor poverený na vykonanie exekúcie pohľadávky zdravotnej poisťovne proti povinnému ([REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]) v sume 16 095 Sk. Dňa 31. októbra 2012 adresoval okresnému súdu návrh na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. h) Exekučného poriadku, keďže majetok povinného nepostačoval ani

na úhradu trov exekúcie. Súčasne navrhol priznať mu voči oprávnenému odmenu a náhradu hotových výdavkov v sume 30,28 eur. Okresný súd o návrhu sťažovateľa nerozhodol do 1. januára 2020, keď nadobudol účinnosť zákon č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZoUNEK“).

3. Okresný súd 10. mája 2021 sťažovateľa vyzval na podanie informácie, či vydal upovedomenie o zastavení starej exekúcie v zmysle § 5 ZoUNEK. Sťažovateľ odpovedal, že predmetné exekučné konanie nespĺňa podmienky na zastavenie starej exekúcie, keďže v októbri 2012 podal návrh na zastavenie exekúcie a nie je o ňom rozhodnuté.

4. Okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka č. k. 4Er//2811/2002-33 z 25. júna 2021 rozhodol, že predmetná exekúcia vedená u sťažovateľa je podľa § 2 ods. 1 písm. a) ZoUNEK zastavená a že sťažovateľ nemá nárok na náhradu paušálnych trov starej exekúcie. Poukazujúc na účel ZoUNEK, na § 233a Exekučného poriadku a na princíp okamžitej aplikability v procesnom práve, okresný súd konštatoval, že vec vedená sťažovateľom je starou exekúciou, pri ktorej rozhodná doba podľa § 3 ods. 1 ZoUNEK už k 1. januáru 2020 uplynula, preto k 1. januáru 2020 došlo *ex lege* k jej zastaveniu. Sťažovateľ nezaslal oprávnenému upovedomenie o zastavení starej exekúcie v lehote ustanovenej v § 5 ods. 3 ZoUNEK, preto podľa § 6 ods. 4 písm. a) ZoUNEK nemá nárok na náhradu paušálnych trov.

5. V sťažnosti podľa § 239 a nasl. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) sťažovateľ argumentoval, že v októbri 2012 podal návrh na zastavenie exekúcie pre nemajetnosť povinného, o ktorom nebolo do 1. januára 2020 rozhodnuté. Preto sa rozhodná doba v zmysle § 4 ods. 2 písm. b) ZoUNEK, podľa ktorého rozhodná doba podľa § 3 neuplynie skôr ako 12 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia súdu, ak súd ku dňu, keď sa má stará exekúcia zastaviť, rozhoduje o zastavení starej exekúcie, predlžuje. Žiadal preto zrušiť uznesenie vyššieho súdneho úradníka a novým uznesením rozhodnúť o jeho návrhu na zastavenie exekúcie z októbra 2012.

6. Okresný uznesením sudcu č. k. 4Er/2811/2022-45 z 23. septembra 2021 sťažnosť sťažovateľa zamietol. Dôvodil, že na podanie sťažnosti proti výroku uznesenia vyššieho súdneho úradníka o zastavení exekúcie sťažovateľ nemal aktívnu legitimáciu. Pokiaľ išlo o výrok o nároku sťažovateľa na náhradu paušálnych trov, okresný súd uviedol, že § 4 ods. 2 písm. b) ZoUNEK zakotvuje relatívnu výnimku zo všeobecného pravidla o rozhodnej dobe, pričom táto výnimka sa nevzťahuje na všetky situácie, kedy exekučný súd rozhoduje, či sa má exekúcia zastaviť. Podľa okresného súdu je adekvátnym výklad založený na teleologickej redukcii a na systematickom prístupe k zmyslu predmetného ustanovenia. Takto okresný súd dospel k záveru, že výnimka podľa § 4 ods. 2 písm. b) ZoUNEK „*dopadá výlučne na situácie, kedy návrh na zastavenie starej exekúcie podal povinný*“. Naopak, nevzťahuje sa na prípady, keď subjekt, ktorý nie je účastníkom exekučného konania (napr. súdny exekútor), podnieta zastavenie exekúcie. Výnimka akcentovaná sťažovateľom sa preto v jeho prípade neuplatní, v dôsledku čoho sa rozhodná doba dotknutej starej exekúcie nepredĺžila. Sťažovateľ teda nespĺnil povinnosť zaslať upovedomenie o zastavení starej exekúcie oprávnenému, čo vedie k aktivácii § 6 ods. 4 písm. a) ZoUNEK o nepriznaní nároku na náhradu paušálnych trov.

III.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ nesúhlasí s právnym posúdením veci zo strany okresného súdu. Podľa jeho názoru otázka použiteľnosti ZoUNEK na konania začaté a prebiehajúce podľa právnej úpravy účinnej do 31. marca 2017 nie je jednoznačne zodpovedaná a okresný súd v dôsledku tejto nejednoznačnosti v napadnutom uznesení nepostupoval zákonne. Úmysel zákonodarcu spočíval podľa sťažovateľa v tom, aby staré exekúcie (§ 1 ods. 2 ZoUNEK) a ich ukončenie na základe návrhov na zastavenie exekúcie podľa § 57 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, ktoré už boli podané na príslušnom súde a ku dňu účinnosti ZoUNEK neboli rozhodnuté, sa má uskutočniť podľa § 4 ods. 2 ZoUNEK, čo v tomto prípade znamená rozhodnúť podľa zákona účinného do 31. marca 2017. Napadnuté uznesenie nebolo vydané v súlade s uvedenými ustanoveniami, preto je nezákonné, nepreskúmateľné a nevychádza z úmyslu zákonodarcu.

8. Sťažovateľ pripomína, že ak súd o návrhu predpokladanom v § 4 ods. 2 písm. b) ZoUNEK rozhodne kladne, k zastaveniu exekúcie dôjde právoplatnosťou rozhodnutia súdu o zastavení, ak by však súd návrhu na zastavenie exekúcie nevyhovel, odo dňa právoplatnosti tohto uznesenia plynú ďalších 12 mesiacov, ktorých uplynutím dôjde k zastaveniu starej exekúcie podľa § 2 ods. 1 písm. a) ZoUNEK.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd najprv musel ustáliť rozsah predbežne prerokovanej ústavnej sťažnosti, ktorým je podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný. Sťažovateľ totiž v sťažnostnom petite ako ústavne vadný zásah označil postup okresného súdu v predmetnom exekučnom konaní, z odôvodnenia ústavnej sťažnosti však vyplýva, že jeho kritika smeruje voči uzneseniu okresného súdu č. k. 4Er/2811/2002 z 23. septembra 2021, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o zastavení exekúcie a o nepriznaní náhrady paušálnych trov sťažovateľovi. Ústavný súd ustálil rozsah ústavnej sťažnosti tak, že ho z hľadiska zásahu tvorí výlučne uvedené uznesenie okresného súdu z 23. septembra 2021. Naznačuje to už rekapitulovaná sťažnostná argumentácia, ako aj skutočnosť, že postup okresného súdu v exekučnom konaní pod konkretizovanou spisovou značkou zahŕňa obdobie od začatia tohto konania v roku 2002, pričom dôvody ústavnej sťažnosti sa koncentrujú len na jeho fázu po podaní sťažovateľovho návrhu na zastavenie exekúcie a nadväzného nadobudnutia účinnosti ZoUNEK.

10. Napadnutým uznesením okresného súdu bola zamietnutá sťažnosť proti dvom výrokom uznesenia vyššieho súdneho úradníka. Prvý výrok konštatoval, že sporná exekúcia je od 1. januára 2020 zastavená. Ide o výrok deklaratórnej povahy odvíjajúci sa od koncepcie ZoUNEK, podľa ktorej druhovo vymedzené exekúcie boli zastavené *ex lege*, teda samotným nadobudnutím účinnosti právneho predpisu. Podstatnou pre predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti v tejto časti je však právna úprava, ktorá konajúcemu súdnemu exekútorovi nepriznáva postavenie účastníka exekučného konania v časti o jeho zastavení. Preto sťažovateľ ako súdny exekútor ani nebol legitimovaný na podanie sťažnosti podľa § 239 a nasl. CSP proti tomuto výroku

uznesenia vyššieho súdneho úradníka. To napokon konštatoval aj okresný súd v napadnutom uznesení sudcu. Sťažovateľ tento právny záver okresného súdu nepodrobuje žiadnej kritike. Nepredniesol žiadne dôvody, prečo by záver okresného súdu o chýbajúcej aktívnej legitímácii na podanie sťažnosti proti výroku uznesenia vyššieho súdneho úradníka o *ex lege* zastavení prebiehajúcej starej exekúcie mal zasahovať do jeho základných práv a slobôd. V tejto časti bolo preto potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde, konkrétne náležitosti spočívajúcej v odôvodnení návrhu na začatie konania podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde koncentrovanej v konaní o ústavnej sťažnosti do § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde. Sťažovateľ síce kritizuje, že okresný súd deklaroval zastavenie exekúcie k 1. januáru 2020, túto svoju námietku však argumentačne prepája na druhý výrok uznesenia vyššieho súdneho úradníka.

11. Druhý výrok uznesenia vyššieho súdneho úradníka, ktorý sťažovateľ napadol sťažnosťou podľa § 239 a nasl. CSP zamietnutou napadnutým uznesením sudcu, sa priamo dotýka základných práv a slobôd sťažovateľa. Ten je presvedčený, že upovedomenie o zastavení exekúcie nebol povinný zaslať podľa § 5 ods. 3 ZoUNEK oprávnenému do 180 dní od nadobudnutia účinnosti ZoUNEK, pretože o jeho návrhu na zastavenie exekúcie podanom v októbri 2012 nebolo rozhodnuté, čo aktivuje § 4 ods. 2 písm. b) ZoUNEK a v dôsledku toho nedošlo k uplynutiu rozhodnej doby a následne ani k zastaveniu predmetnej exekúcie *ex lege*. Sťažovateľ preto nemohol porušiť svoju povinnosť a okresný súd nemohol na jeho prípad aplikovať § 6 ods. 4 písm. a) ZoUNEK sankcionujúci súdneho exekútora stratou nároku na náhradu paušálnych trov, ak nesplní povinnosť podľa § 5 ods. 3 ZoUNEK.

12. Ústavný súd uznáva, že sťažovateľova argumentácia tvorí ucelený a logický konštrukt. Skutkovo totiž niet sporu o tom, že okresný súd do nadobudnutia účinnosti ZoUNEK nerozhodol o návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie. Rovnako niet pochýb, že § 4 ods. 2 písm. b) ZoUNEK explicitne nespája následok spočívajúci v predĺžení rozhodnej doby s neukončeným konaním o zastavení exekúcie vyvolaným len návrhom druhovo určeného subjektu (oprávnený, povinný, súdny exekútor, prípadne iná osoba). Gramatický výklad by tak skutočne mal viesť k záveru, že pre predĺženie rozhodnej doby nie je určujúce, kto podal návrh na zastavenie exekúcie. Napriek tomu okresný súd uprednostnil teleologický prístup vedúci k reštriktívnemu výkladu § 4 ods. 2 písm. b) ZoUNEK v tom zmysle, že toto ustanovenie mieri len na konania o zastavení exekúcie iniciované povinným. A hoci teleologický a reštriktívny výklad sú plne akceptovateľné výkladové prístupy k objasňovaniu obsahu právnych noriem, ústavný súd musí spozornieť, keď je interpretačná reštrikcia spojená s obmedzením základných práv a slobôd. Otázkou je teda, či na základe uplatnenia vo všeobecnosti akceptovateľných výkladových prístupov k § 4 ods. 2 písm. b) ZoUNEK bolo spravodlivé sankcionovať sťažovateľa za nesplnenie povinnosti, ktorej podmienky vzniku sa v posudzovanom prípade opierali o zákonnú dikciu pripúšťajúcu viacero interpretácií.

13. Skutkové a právne okolnosti sťažovateľovej veci však napokon ústavný súd priviedli k záveru o ústavnej udržateľnosti zásahu do označených základných práv sťažovateľa, ku ktorému došlo v dôsledku napadnutého uznesenia okresného súdu v spojení s druhým výrokom uznesenia vyššieho súdneho úradníka.

14. V prvom rade ústavný súd akcentuje, že okresný súd pri svojom rozhodovaní správne vzal do úvahy účel ZoUNEK. Zo samotným sťažovateľom citovanej dôvodovej správy k § 4 ZoUNEK regulujúcemu prípady predĺženia rozhodnej doby, a tým aj oddialenia *ex lege* zastavenia starých exekúcií vyplýva, že zákonodarca preferuje uplatnenie týchto výnimiek v situáciách, keď exekučný súd rieši určitú incidenčnú otázku. Vtedy sa ponecháva priestor, aby exekučný súd takú otázku vyriešil a až potom nastúpi *ex lege* zastavenie starej exekúcie. Musí teda ísť o prípady, keď sa v exekučnom konaní majúcom zásadne nesporný charakter vyskytne parciálny spor. Je preto plne ústavne udržateľný právny názor okresného súdu, podľa ktorého § 4 ods. 2 písm. b) ZoUNEK „sa nebude týkať situácií, kedy niekto, kto nie je účastníkom konania, podá podnet na zastavenie exekúcie (napr. súdny exekútor)“.

15. Ústavnú akceptovateľnosť zásahu do označených práv sťažovateľa nadväzne podčiarkuje skutková okolnosť spočívajúca v tom, že jeho návrh na zastavenie exekúcie, rozhodnutie o ktorom je podľa sťažovateľa prioritné, bol založený na nemajetnosti povinného v zmysle § 57 ods. 1 písm. h) Exekučného poriadku. Práve tento dôvod spomedzi viacerých druhovo určených dôvodov zakladajúcich zastavenie exekúcie podľa znenia Exekučného poriadku účinného do 31. marca 2017 sa od 1. januára 2020 stal právnym základom pre zastavenie starých exekúcií priamo zo zákona, pretože podľa § 3 ods. 2 ZoUNEK, ak v rozhodnej dobe nedošlo k vymoženiu celého vymáhaného nároku, platí, že sa nezistil majetok, ktorý by stačil aspoň na úhradu trov starej exekúcie. Dôvod, ktorý v októbri 2012 viedol k zastaveniu exekúcie len v spojení s rozhodnutím exekučného súdu, zákonodarca od 1. januára 2020 „povýšil“ na dôvod, ktorý už rozhodnutie exekučného súdu nevyžaduje, ale *ex lege* vyvoláva zastavenie exekúcie. Výsledok, ktorý sťažovateľ svojím návrhom z októbra 2012 sledoval, mu takto účinne pomohol dosiahnuť samotný zákonodarca. Preto už skutočne ďalšie rozhodovanie okresného súdu o návrhu z októbra 2012 nebolo potrebné. Správne na to poukázalo odôvodnenie uznesenia vyššieho súdneho úradníka v bode 14, na ktorý odkázal aj sudca v napadnutom uznesení okresného súdu. Identita dôvodu sťažovateľovho návrhu z októbra 2012 a zároveň dôvodu, na ktorom zákonodarca založil fikciu vyvolávajúcu *ex lege* zastavenie starých exekúcií, ospravedlňuje zásah do sťažovateľom označených práv rozhodnutím okresného súdu, ktorý vychádzal zo záveru o porušení povinnosti sťažovateľa zakotvenej v § 5 ods. 3 ZoUNEK. Zákonodarca schválením ZoUNEK prejavil normatívnu vôľu priamo zastaviť staré exekúcie signalizujúce dĺžkou svojho trvania nemajetnosť, a to bez potreby akejkoľvek individuálno-právnej aprobácie povereným orgánom verejnej moci. Sťažovateľ ako súdny exekútor, právne vzdelaná osoba, musel tento koncept vnímať a poznať ho, keďže je sám mocenským činiteľom, ktorá je povinný asistovať pri jeho uplatnení v praxi. Ak teda sťažovateľ podaním návrhu na zastavenie exekúcie v októbri 2012 zamýšľal dosiahnuť konštatovanie nemajetnosti povinného s následkom zastavenia exekúcie, po 1. januári 2020 mal vychádzať zo zastavenia predmetnej exekúcie *ex lege*, keďže ZoUNEK fingoval nemajetnosť, a v lehote podľa § 5 ods. 3 ZoUNEK zaslať oprávnenému upovedomenie o zastavení exekúcie. Keďže takto nepostupoval, okresný súd mu v súlade s § 6 ods. 4 písm. a) ZoUNEK nepriznal nárok na náhradu paušálnych trov.

16. Za zjavne neopodstatnenú je potrebné považovať ústavnú sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. II. ÚS 399/2010, IV. ÚS 51/2011). Napadnuté uznesenie okresného súdu nevykazuje signály

arbitrárnosti alebo ústavnej neudržateľnosti, ktoré by bolo potrebné preveriť v konaní vo veci samej. Z uvedených dôvodov odmietol ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

17. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa formulovanými v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. augusta 2022

Peter Straka
predseda senátu